

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 sierpnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., wykonując wyrok Sądu, przyznał K. P. emeryturę od 1 września 2018 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o podjęcie wypłaty emerytury, która została obliczona w następujący sposób:

- zgodnie z art.53 ustawy emerytalnej przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych od 2005 r. do 2014 r. oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 223,42 %; podstawa wymiaru została obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 223,42 % przez kwotę bazową 3 731,13 zł, co dało kwotę 8 336,09 zł. Wysokość emerytury została obliczona w następujący sposób: $24\% \times 3\,731,13 = 895,47$ zł, $(503 \times 1,3\%) / 12 \times 8\,336,09$ zł = 4 542,34 zł, $(60 \times 0,7\%) / 12 \times 8\,336,09$ zł = 291,76 zł, razem 5 729,57 zł.;

- zgodnie z art.26 ustawy emerytalnej kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 500 317,50 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 637 919,84 zł, średnie dalsze trwanie życia wyniosło 212,10 miesięcy, a wyliczona kwota emerytury wyniosła 5 366,51 zł.

Organ rentowy wskazał, iż wobec osiągnięcia wieku uprawniającego do emerytury w 2012 r. wysokość emerytury wyniosła 35 % emerytury obliczonej na podstawie art.53 ustawy emerytalnej tj. 2 005,35 zł oraz 65 % emerytury obliczonej na podstawie art.26 ustawy emerytalnej tj. 3 488,23 zł co dało łącznie 5 493,58 zł. Kwota do wypłaty wyniosła 4 609,14 zł

/decyzja k.36 - 38 plik I akt ZUS/

W dniu 23 września 2019 r. pełnomocnik K. P. wniósł odwołanie od ww. decyzji w zakresie sposobu wyliczenia wysokości emerytury tj. obliczenia wysokości emerytury zgodnie z art.26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i w konsekwencji powyższego także w zakresie obliczenia wysokości emerytury tj. na podstawie art.183 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a także w zakresie zaniechania przez organ rentowy przyznania odwołującej prawa do odsetek za opóźnienie liczonych od uchybienia płatności każdego z miesięcznych świadczeń emerytalnych do dnia zapłaty. Zaskarżonej decyzji zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 26 ust.6 w zw. z art.26 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez ich błędną wykładnię, która doprowadziła organ rentowy do błędnego ustalenia, że tablice średniego dalszego trwania życia obowiązujące w dacie zgłoszenia wniosku o podjęcie emerytury są dla odwołującej korzystniejsze aniżeli tablice trwania życia obowiązujące w dacie osiągnięcia przez ubezpieczoną wieku emerytalnego, co w konsekwencji doprowadziło organ do nieprawidłowego obliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 183 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; art. 85. ust 1. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji nie przyznanie odwołującej prawa do wypłaty odsetek w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od uchybienia płatności każdego z miesięcznych świadczeń emerytalnych do dnia zapłaty. Z uwagi na powyższe pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w części poprzez przyznanie odwołującej prawa do obliczenia wysokości emerytury zgodnie z art. 26 ust. 6 w zw. z art. 26 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez podzielenie podstawy obliczenia przez 205,6 miesięcy tj. średnie dalsze trwania życia ustalone na podstawie tabeli długości życia z roku 2012 r. zgodnie z Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn wg. którego średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia ubezpieczonej na emeryturę (65 lat i 9 m-cy) wynosi 205,6 miesięcy. Ponadto wniósł o naliczenie i wypłatę na rzecz odwołującej odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od uchybienia płatności każdego z miesięcznych świadczeń emerytalnych do dnia zapłaty.

/odwołanie k.3 – 5 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie, traktując je jako odwołanie od decyzji z dnia 1 października 2019 r. Organ rentowy wskazał, że decyzją z dnia **1 października 2019 r.** Zakład

Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił K. P. **prawa do wypłaty odsetek, uzasadniając dodatkowo swoje stanowisko co do terminowości wydania decyzji z dnia 22.08.2019 r**

/odpowiedź na odwołanie k.8 – 8 odwrót/

Decyzją z dnia 1 października 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił K. P. prawa do wypłaty odsetek za okres od 1 września 2018 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 9 lipca 2019 r. nie orzekł o odsetkach, a zatem decyzja z dnia 22 sierpnia 2019 r. została wydana zgodnie ze stanem faktycznym.

/decyzja k.29/

W dniu 26.02.2020 r organ rentowy poinformował, iż została wydana nowa decyzja z dnia 24.02.2020 r, na mocy której uwzględniono wniosek ubezpieczonej co do zastosowania tabeli średniego dalszego trwania życia oraz wypłacono wyrównanie za okres 1.09.2018 – 29.02.2020 r. W związku z tym wniósł o umorzenie postępowania z uwagi na zaspokojenie roszczeń. Jednocześnie przypomniał, że w zakresie odsetek ustawowych została wydana decyzja z dnia 1.10.2019 r, załączając ją do pisma.

/pismo – k. 24/

W piśmie z dnia 18.03.2020 r pełnomocnik ubezpieczonej cofnęła odwołanie od decyzji z dnia 22.08.2019 r. Wniosła o ustalenie odpowiedzialności organu rentowego w związku z zastosowaniem nieprawidłowych tabel życia przy obliczeniu wysokości emerytury oraz o ustalenie prawa do odsetek za opóźnienie od dnia 1.09.2018 r. Podniosła, iż ubezpieczona nie otrzymała wcześniej decyzji z dnia 1.10.2019 r.

/pismo – k.31/

W dniu 18 marca 2020 r. pełnomocnik K. P. wniósł odwołanie od ww. decyzji, zaskarżając ją w całości. Skarżonej decyzji zarzucił: naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art.85 ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji nie przyznanie odwołującej prawa do wypłaty odsetek w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od uchybienia płatności każdego z miesięcznych świadczeń emerytalnych do dnia zapłaty; błąd w ustaleniach faktycznych organu rentowego poprzez bezpodstawne uznanie, że organ nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o prawie ubezpieczonej do naliczenia wysokości emerytury na warunkach emerytury mieszanej w oparciu o art.183 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W związku z powyższym pełnomocnik skarżącej wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie prawa ubezpieczonej do wypłaty odsetek za opóźnienie za okres od 1 września 2018 r. liczonych od dnia wymagalności każdego z miesięcznych świadczeń emerytalnych do dnia zapłaty.

/odwołanie k. 3 – 5 akt o sygn. VIII U 979/20/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego odrzucenie jako spóźnionego.

/odpowiedź na odwołanie k.7 – 8 odwrót akt o sygn. VIII U 979/20/

Postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2020 r. Sąd połączył sprawę o sygnaturze akt VIII U 979/20 ze sprawą o sygnaturze akt VIII U 4359/19 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz zarządził ich prowadzenie pod sygnaturą VIII U 4359/19.

/postanowienie k.38 akt o sygn. VIII U 979/20/

Na rozprawie w dniu 8.09.2020 r pełnomocnik ubezpieczonej oświadczyła, że:

- w decyzji z dnia 22.08.2019 r nie było mowy o odsetkach

- decyzja z dnia 1.10.2019 r dotyczy odsetek w związku z decyzją z 2019 r

- wnosi o umorzenie postępowania w związku z decyzją z dnia 22.08.2019 r i ustalenie odpowiedzialności organu rentowego

-żądanie odsetek związane jest z decyzją z sierpnia 2019 r

- o decyzji z dnia 1.10.2019 r dowiedziała się podczas postępowania apelacyjnego, a potem z pisma procesowego, a odpis został złożony do akt 26.02.2020 r.

/e - prot. z dnia 8.09.2020 00:01:23/

Pełnomocnik ZUS wniósł o umorzenie postępowania w związku z decyzją z dnia 22.08.2019 r i odrzucenie odwołania od decyzji z dnia 1.10.2019 r.

/ e - prot. z dnia 8.09.2020 00:01:23/

Na rozprawie w dniu 22.09.2020 r pełnomocnik wnioskodawczynie wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości co najmniej 5 – krotnej stawki oraz o ustalenie odpowiedzialności organu rentowego od dnia 1.09.2018 r.

/e – prot. 00:02:23/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczynie K. P. urodziła się (...)

/okoliczność bezsporna/

Decyzją zaliczkową z dnia 22 sierpnia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał K. P. emeryturę od dnia 1 sierpnia 2018 r. tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia , wypłata emerytury podlegała zawieszeniu.

/decyzja k.16 – 17 odwrót plik I akt ZUS/

W dniu 27 września 2018 r. K. P. złożyła wniosek o podjęcie wypłaty emerytury oraz przedstawiła świadectwo pracy , z którego wynikało ,że stosunek pracy zakończyła w dniu 27 września 2018 r.

/wniosek k.18 plik I akt ZUS , świadectwo pracy k.19 – 19 odwrót plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 4 października 2018 r. po rozpoznaniu wniosku z dnia 27 września 2018 roku zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych , ZUS I Oddział w Ł. ponownie ustalił wysokość i podjął wypłatę emerytury K. P. od 1 września 2018 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, w tym kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego.

Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia ustalone na dzień zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury, tj. na dzień 27 września 2018 r.

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 318.777,35 zł

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 637.919,84 zł
- kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji, wynosi 155.064,55 zł
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 212,10 miesięcy
- wyliczona kwota emerytury wynosi 5.241,69 zł

Po ponownym ustaleniu wysokość emerytury wyniosła $5.241,69 \text{ zł} = (318.777,35 + 637.919,84 + 155.064,55) / 212,10$.

Decyzją uwzględniono składki zewidencjonowane na koncie K. P. z tytułu zatrudnienia/ubezpieczenia do 31 sierpnia 2018 r. Jednocześnie poinformowano, iż w celu doliczenia składki za miesiąc wrzesień 2018 r., w którym miało miejsce rozwiązanie stosunku pracy, należy złożyć wniosek o jej uwzględnienie w trybie art. 108 ustawy emerytalnej. Jeżeli po dniu 31 sierpnia 2018 r. podjęto zatrudnienie wniosek o doliczenie składki za wrzesień 2018 r. można złożyć po zakończeniu aktualnego roku kalendarzowego lub gdy ustanie ubezpieczenie. W odpowiedzi na pismo ubezpieczonej z dnia 7 września 2018 r. oraz 11 września 2018 r. poinformowano, że prawo do emerytury na zasadach mieszanych przysługiwałoby jej gdyby wniosek o ww. emeryturę został złożony do dnia 29 listopada 2017 r. tj. przed ukończeniem męskiego wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat.

/decyzja k. 20 – 21 odwrót plik I akt ZUS/

Prawomocnym wyrokiem z dnia 23 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił decyzję z dnia 4 października 2018 r. i przyznał K. P. prawo do obliczenia emerytury na warunkach emerytury mieszanej, w oparciu o art. 183 ustawy o emerytach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (pkt 1 wyroku) ; oddalił odwołanie w pozostałej części (pkt 2 wyroku); zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. na rzecz K. P. kwotę 180,00 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3 wyroku).

/okoliczność bezsporna/

Zaskarżoną decyzją z dnia 22 sierpnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. , wykonując wyrok Sądu , przyznał K. P. emeryturę od 1 września 2018 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o podjęcie wypłaty emerytury. Do wyliczenia emerytury przyjęto średnie dalsze trwanie życia w wymiarze 212,10 miesięcy.

/decyzja k.36 - 38 plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 1.10.2019 r organ rentowy wydał decyzję, na mocy której, po rozpoznaniu wniosku z dnia 23.09.2019 r./zawarty w odwołaniu od decyzji z dnia 22.08.2019 r/ odmówił wypłaty odsetek za okres od 1.09.2018 r.Decyzja zawiera adnotację o wysłaniu w dniu 2.10.2019 r.

/decyzja – k. 29/

Decyzją z dnia 24 lutego 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. , wykonując wyrok Sądu , przyznał K. P. emeryturę od 1 września 2018 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o podjęcie wypłaty emerytury , która została obliczona w następujący sposób:

- zgodnie z art.53 ustawy emerytalnej przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych od 2005 r. do 2014 r. oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 223,42 % ; podstawa wymiaru została obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 223,42 % przez kwotę bazową 3 731,13 zł, co dało kwotę 8 336,09 zł. Wysokość emerytury została obliczona w następujący sposób: $24\% \times 3\,731,13 = 895,47 \text{ zł}$, $(503 \times 1,3\%) / 12 \times 8\,336,09 \text{ zł} = 4\,542,34$, $(60 \times 0,7\%) / 12 \times 8\,336,09 \text{ zł} = 291,76 \text{ zł}$, razem 5 729,57 zł.;

- zgodnie z art.26 ustawy emerytalnej kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 500 317,50 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 637 919,84 zł, **srednie dalsze trwanie życia wyniosło 205,60 miesięcy**, a wyliczona kwota emerytury wyniosła 5 536,17 zł.

Organ rentowy wskazał, iż wobec osiągnięcia wieku uprawniającego do emerytury w 2012 r. wysokość emerytury wyniosła 35 % emerytury obliczonej na podstawie art.53 ustawy emerytalnej tj. 2 005,35 zł oraz 65 % emerytury obliczonej na podstawie art.26 ustawy emerytalnej tj. 3 598,51 zł co dało łącznie 5 603,86 zł. Kwota do wypłaty wyniosła 4 924,09 zł

/decyzja k.12 - 14 akt o sygn. VIII U 979/20/

Odpowiedź pełnomocnika Zakład Ubezpieczeń Społecznych na odwołanie od decyzji z dnia 22 sierpnia 2019 r. została doręczona pełnomocnikowi skarżącej w dniu 25 października 2019 r.

/elektroniczne potwierdzenie odbioru k.20/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie od decyzji z dnia 1.10.2019 r podlegało odrzuceniu w związku z wniesieniem go po terminie.

Na mocy art. 477⁹ § 1 i 3 k.p.c., odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się. Powyższe oznacza, że wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego z uchybieniem miesięcznego terminu powoduje, iż ubezpieczony zostaje pozbawiony prawa do merytorycznego rozpoznania zarzutów co do istoty sprawy, podniesionych w odwołaniu. Dlatego też Sąd stosując art. 477⁹ § 3 k.p.c., musi ocenić całokształt okoliczności, które spowodowały przekroczenie terminu do wniesienia odwołania, a przede wszystkim aspekt zawinienia składającego odwołanie (choć nie wskazano przesłanki winy jako wykluczającej odwołanie po terminie) oraz ewentualnych przyczyn od niego niezależnych. Ocena, czy przekroczenie terminu było nadmierne oraz czy nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się, jest pozostawione ocenie sądu. Sąd ma możliwość potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie, przy czym niezbędne jest jednoczesne spełnienie się obu warunków: przekroczenie terminu nie może być nadmierne, zaś jego przyczyna musi być niezależna od odwołującego się (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., III UK 168/05, Lex nr 277825).

Przesłanki upoważniające sąd do nieuwzględnienia przekroczenia terminu muszą zachodzić kumulatywnie, mają one charakter ocenny i zależą od całokształtu okoliczności sprawy, w związku z czym nie dadzą się uogólnić. Podkreślenia wymaga też fakt, iż wobec treści art. 477⁹ § 3 k.p.c. postępowanie szczególne regulowane przepisami art. 477⁸ k.p.c. i następne, nie zna instytucji przywrócenia terminu w rozumieniu art. 168 i nast. (tak wyr. SA w Rzeszowie z 6 grudnia 1994 r., III AUr 344/94, OSA 1995, Nr 1, poz. 9, post. SA w G. z 6 czerwca 1994 r., III AUz 61/94, PP 1995, Nr 5, s. 46).

W świetle okoliczności sprawy uznać należy, że jakkolwiek organ rentowy nie dysponuje dowodem doręczenia skarżącej decyzji z dnia 1 października 2019 r., to jednak argumenty skarżącej wskazujące, że o fakcie wydania ww. decyzji dowiedziała się w trakcie postępowania apelacyjnego w sprawie o sygn. akt VIII U 2236/18 nie zasługiwały na aprobatę. Podkreślić bowiem należy, że od samego początku niniejszego postępowania skarżąca była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego, który w dniu 25 października 2019 r. otrzymał

odpowiedź pełnomocnika Zakład Ubezpieczeń Społecznych na odwołanie od decyzji z dnia 22 sierpnia 2019 r. Z treści udzielonej odpowiedzi wynikało jednoznacznie, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 1 października 2019 r. wydał decyzję na mocy której odmówił K. P. prawa do wypłaty odsetek. Odpowiedź na odwołanie zawierała szerokie uzasadnienie stanowisko organu rentowego. Tym samym pełnomocnik skarżącej musiał mieć świadomość istnienia decyzji z dnia 1 października 2019 r. , a w sytuacji jakichkolwiek wątpliwości z całą pewnością powinien był podjąć stosowne kroki celem ich wyjaśnienia , czego jednak nie uczynił. W ocenie Sądu pełnomocnik skarżącej , dbając należycie o jej interesy, mógł złożyć odwołanie w zakreślonym terminie.

Mając na uwadze przedstawione powyżej argumenty, odwołanie skarżącej od decyzji z dnia 1 października 2019 r. podlegało odrzuceniu na mocy art. 477⁹ § 3 k.p.c., o czym orzeczono w punkcie 1 sentencji wyroku.

W myśl art. 355 § 1 k.p.c. Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew , strony zawarły ugodę lub została zatwierdzona ugoda zawarta przed mediatorem albo z innych przyczyn wydanie wyroku stało się zbędne lub niedopuszczalne.

Zgodnie z treścią art. art. 477¹³ § 1k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. W sytuacji, gdy organ rentowy uwzględni żądanie strony, należy uznać, że postępowanie sądowe staje się w stosownym zakresie zbędne, toteż nie ma przesłanek do jego dalszego prowadzenia (w tej części, której dotyczy pozytywna dla strony decyzja).

Wobec tego, że w toku procesu została wydana decyzja z dnia 24 lutego 2020 r. , która uwzględniła odwołanie skarżącej , co do określenia wskaźnika dalszego trwania życia w wymiarze 205,6 miesięcy , Sąd umorzył postępowanie na podstawie powołanego przepisu w zakresie odwołania od tej decyzji.

Jednocześnie wobec okoliczności ,że K. P. wniosek o podjęcie wypłaty emerytury wraz z świadectwem pracy złożyła w dniu 27 września 2018 r. , a tym samym już wówczas organ rentowy dysponował wszelkimi niezbędnymi danymi , należało ustalić odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za brak wydania prawidłowej decyzji w terminie przewidzianym przez przepisy prawa.

Stosownie bowiem do treści art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst tj. Dz. U. z 2020 r. , poz.53), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Wskazać w tym miejscu należy, iż pod pojęciem "wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności" rozumie się rozstrzygnięcie ostatniej kwestii koniecznej dla ustalenia uprawnień (lub jego braku), czyli dokonanie czynności niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 17 lipca 2013 r. III AUa 1685/12, LEX nr 1383459).

Inaczej mówiąc, oznacza to, iż chwilą, od której rozpoczyna bieg 30-dniowy termin do wydania decyzji jest rozstrzygnięcie ostatniej kwestii koniecznej dla ustalenia uprawnień wnioskodawcy. Celem tak skonstruowanej regulacji jest zagwarantowanie ubezpieczonym możliwie szybkiego uzyskania świadczenia bez zbędnego przedłużania postępowania w sprawie o jego nabycie. W przypadku uchybienia powyższemu terminowi, organ rentowy popada w zwłokę ze spełnieniem świadczenia, czego konsekwencją jest obowiązek zapłaty odsetek w ustawowej wysokości.

W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust.1 w/w art. 118.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. (P. 11/2007 OTK ZU, 2007/8A poz. 97), art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

W uzasadnieniu powołanego wyroku, Trybunał Konstytucyjny wywiódł w szczególności, że przez pojęcie „wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności” z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Stąd też 30 dniowy termin na wydanie decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez Sąd, powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku Sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

Jeżeli więc odpowiedzialność taka jest po stronie organu rentowego ubezpieczony ma prawo do odsetek. Omawiany przepis może więc dotyczyć wyłącznie takiej sytuacji, której dla wykazania okoliczności, która miałaby wpływ na prawo do świadczenia lub na jego wysokość, dopiero w postępowaniu sądowym zostałyby przedstawione odpowiednie dowody, z których strona mogłaby skorzystać już w postępowaniu przed organem rentowym, lecz tego nie uczyniła (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 września 2006 r. III AUa 1126/2005). Organ rentowy ma bowiem obowiązek znać i prawidłowo stosować prawo materialne i w tym zakresie ponosi pełną odpowiedzialność. Jedynie wówczas, gdy brak możliwości wydania prawidłowej decyzji był podyktowany niezależnymi od organu rentowego, brakami w ustaleniach faktycznych, możliwe jest przyjęcie, że organ nie ponosi odpowiedzialności przewidzianej w art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Należy przy tym zauważyć, że użyty w tym przepisie termin „ustalenie okoliczności” dotyczy wyłącznie sfery faktów, a nie prawa, bowiem przy wykładni prawa nie dochodzi do żadnych „ustaleń okoliczności”.

Stosownie do dyspozycji zawartej przez ustawodawcę w treści normy prawnej wyrażonej w przepisie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Z utrwalonego orzecznictwa sądowego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 kwietnia 2010 r. I UK 345/2009, LexPolonica nr 2578200 i z dnia 15 października 2010 r. III UK 20/2010, LexPolonica nr 3028490) w zakresie wykładni przepisu art. 85 ust. 1 ustawy o sus jednoznacznie wynika, że odpowiedzialność organów rentowych istnieje nie tylko wtedy, gdy opóźnienie w przyznaniu lub w wypłacie świadczenia nastąpiło z winy tego organu ale także wtedy, gdy takie opóźnienie jest skutkiem innych przyczyn od tego organu niezależnych.

W orzecznictwie sądowym można odnaleźć wiele przykładów nieprawidłowego działania organu rentowego, za które organ ten „ponosi odpowiedzialność” i - w razie opóźnienia z tego powodu ustalenia prawa do świadczenia lub jego wypłaty - zobligowany jest do wypłaty należnych odsetek. Są to w szczególności wypadki bezpodstawnego pozostawienia bez rozpoznania wniosku strony o przyznanie prawa do świadczenia oraz nieprawidłowe orzeczenie w sprawie niezdolności do pracy do celów rentowych wydane przez Lekarza Orzecznika ZUS lub Komisję Lekarską ZUS (por. wyrok SN z 12 sierpnia 1998 r., sygn. akt II UKN 171/98, OSNAP nr 16/1999, poz. 521), czy nieprzyznanie prawa

do świadczenia na podstawie dokumentów znanych Zakładowi /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012 r. III UK 110/11, LEX nr 1227452/

Sąd, przyznając prawo do świadczenia, ma obowiązek zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego, tj. zarówno stwierdzającego taką odpowiedzialność, jak i jej brak./ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r. II UK 330/09, LEX nr 604220/

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy w wyniku odwołania ubezpieczonej zmienił zaskarżoną decyzję w oczekiwanym przez nią zakresie, wypłacając wyrównanie zaniżonej emerytury. Natomiast ubezpieczona wniosła o ustalenie odpowiedzialności organu rentowego za niewydanie prawidłowej decyzji w terminie.

Wprawdzie organ rentowy wydał w dniu 4 października 2018 r. decyzję na mocy której ponownie ustalił wysokość (stosownie do treści art. 26 ustawy emerytalnej) i podjął wypłatę emerytury K. P. , to jednak prawomocnym wyrokiem z dnia 23 maja 2019 r. Sąd Okręgowy zmienił decyzję z dnia 4 października 2018 r. i przyznał K. P. prawo do obliczenia emerytury na warunkach emerytury mieszanej, w oparciu o art. 183 ustawy o emerytach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W wyniku realizacji wyroku została wydana decyzja z dnia 22 sierpnia 2019 r, jednakże organ rentowy zastosował wadliwe tabele długości życia, korygując swój błąd kolejną decyzją z dnia 24.02.2020 r. Tym samym należy przyjąć , że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za brak wydania prawidłowej decyzji w terminie 30 dni od dnia złożenia przez K. P. wniosku z dnia 27 września 2018 r w z związku z zastosowanymi tabelami życia.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w punkcie 2 sentencji wyroku , a wobec braku możliwości uwzględnienia odwołania w całości (ubezpieczona zażądała ustalenia odpowiedzialności organu rentowego od 1.09.2018 roku), w punkcie 3 Sąd oddalił odwołanie skarżącej w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. na rzecz K. P. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił zgodnie z § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. , poz.1800), uznając, iż ubezpieczona wygrała sprawę co do decyzji z dnia 22.08.2019 r. Sąd zastosowała stawkę minimalną, uznając, iż przebieg procesu, w szczególności rodzaj sprawy, wartość przedmiotu sporu, czas prowadzenia sprawy, brak obszerności zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, nie uzasadniał podwyższenia stawki stosownie do wniosku pełnomocnika ubezpieczonej.